

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Actualitatea elaborării proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, constă în necesitatea eliminării unor probleme de ordin legislativ cu care se confruntă specialiștii din cadrul instituțiilor abilitate în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, în acordarea protecției și asistenței necesare victimelor acestui trafic, precum și în vederea armonizării legislației naționale la standardele internaționale.

În aceeași ordine de idei, în procesul de examinare a mai multor legi care se referă la domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, s-au depistat un șir de lacune ce se referă la definirea termenilor specifici din legislația de specialitate, atribuțiile pe care le au autoritățile publice centrale în asigurarea asistenței și protecției victimelor traficului de ființe umane, precum și necesitatea stabilirii unor prevederi care vor facilita activitatea autorităților naționale.

2. Expunerea problemelor abordate în proiect prin prisma cadrului normativ în vigoare, argumentarea necesității de reglementare, evidențierea elementelor noi

Proiectul vizează operarea modificărilor în Codul Penal al Republicii Moldova, Legea nr. 241 din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane („Legea nr. 241”) și Legea nr.140 din 14.06.1013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți („Legea nr. 140”).

Modificări propuse la Codul Penal

La art.165 alin. (1) lit. a) avînd în vedere multitudinea acțiunilor adiacente, reglementarea acestora fiind una haotică, se propune ca fiecare dintre aceste acțiuni să fie divizate în mai multe litere, pentru a reda cadrului legislativ mai multă previzibilitate și claritate.

În același context, tot la lit. a) alin. (1) art.165 Cod Penal, în vederea prevenirii manipulărilor posibile de a fi întreprinse cu documentele, a fost considerat oportun extinderea cercului acțiunilor posibile de fraudare a documentelor. Astfel, cuvintele „confiscarea documentelor” a fost substituită cu expresia “sustragerea, tănuirea sau distrugerea documentelor”.

În redacția actuală a Codului penal, norma reglementată la art. 206 nu prevede sancționarea exploatării fetelor minore pentru utilizarea lor în calitate de mame-surogat sau în scop de reproducere. Luînd în considerare faptul că anume aceste fapte sunt specifice traficului de ființe umane, se propune includerea prevederilor respective în legislația națională.

Din definiția „ținerii în servitute pentru achitarea datoriei” a fost exclusă sintagma „reținerea ca ostatic”. Nu trebuie de confundat statutul persoanei ținute în servitute cu scopul întoarcerii unei datorii cu statutul persoanei ținute în calitate de ostatic. Prima este victima infracțiunii prevăzute la art.165 al Codului Penal, după caz, art. 165¹, 167, 206 Cod Penal, iar ostaticul reprezintă victima infracțiunii prevăzute la art. 280, după caz, 145 alin. (2) lit. f) din Codul Penal. Ținerea persoanei în servitute pentru

achitarea datoriei atentează, în principal, la libertatea fizică a persoanei, în timp ce reținerea în calitate de ostatic atentează, în principal, la securitatea publică.

Modificările propuse la Legea nr. 241 din 20.10.2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

La art. 1 din Legea nr. 241 se propune includerea în obiectul de reglementare al acesteia a conceptului „traficul de copii”, deoarece chiar dacă în Codul Penal aceste infracțiuni sunt individualizate și plasate în 2 capitole separate (III și VII), obiectul de reglementare *de facto* al Legii nr. 241 nu este doar prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, dar inclusiv și a copiilor.

Urmare a unui atelier de lucru (5-6 iunie 2015), la care au participat responsabilii de implementarea și monitorizarea Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane (în continuare „Sistemul național de referire”), au fost definite și se introduc noțiuni noi, astfel ca „prezumată victimă a traficului de ființe umane” și „potențială victimă a traficului de ființe umane”, „Sistemul național de referire”, „Echipa multidisciplinară teritorială din cadrul Sistemului național de referire”, „Unitatea națională de coordonare a Sistemul național de referire” care au drept scop delimitarea și elucidarea conceptelor acestora, care în anumite situații practice pot fi confundate. Totodată, în Capitolul III a fost instituționalizat Sistemului național de referire. Necesitatea instituționalizării acestuia a survenit urmare a faptului că implementarea Strategiei Sistemului național de referire, a fost preconizată pentru o anumită perioadă de timp, 2009-2016. Pe parcursul implementării acesteia, se asigură o abordare sistemică a protecției și asistenței victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane, precum și asigurarea respectării drepturilor omului.

Punctul 2) al art. 2, trebuie să preia toate modalitățile alternative de exprimare a faptei prejudiciabile din cadrul normei prevăzute de art. 206 Cod Penal. În acest sens, alineatul respectiv se completează cu sintagma „precum și darea sau primirea unor plăți ori beneficii pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra copilului”.

La litera d), punctul 3) al art. 2 cuvintele „pentru transplant” a fost exclusă, deoarece scopul prelevării organelor sau țesuturilor poate fi nu doar transplantul, ci și folosirea acestora în cadrul unor ritualuri, pentru consum (în scop de canibalism), pentru folosirea în industria cosmetică, pentru colecționare etc.

Ca o prevedere nouă în Lege, a fost introdus la articolul 8 un alineat nou 5¹, care prevede dreptul Avocatului Poporului de a asista și lua cuvânt la ședințele Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane. Reieșind din faptul că traficul de ființe umane constituie o încălcare a drepturilor omului și aduce atingere demnității umane și integrității ființei umane, iar vocația principală a Avocatului Poporului constă în contribuirea la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor omului la nivel național, s-a considerat oportună participarea acestuia la ședințele Comitetului național.

Se introduce un articol nou, articolul 8¹ „Secretariatul permanent al Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane”, necesitatea căruia este determinată de crearea acestei entități ca o subdiviziune în cadrul Cancelariei de Stat urmare a aprobării Hotărârii Guvernului nr. 33 din 22.01.2014 cu privire la modificarea și completarea unor hotărâri ale Guvernului și rolul pe care îl deține în coordonarea, monitorizarea și evaluarea activităților de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.

Ținem să menționăm că, în anul 2014 în componența Comitetului național a fost inclus Biroului pentru Relații cu Diaspora și Inspectoratul de Stat al Muncii. Ținând cont de acestea, la articolul 10 se introduce diviziunea 10¹ cu includerea atribuțiilor Biroului pentru Relații cu Diaspora în prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, și completarea diviziunii 4 al aceluiași articol cu lit. d) care să reflecte o nouă atribuție a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, care prin intermediul Inspectoratului de Stat al Muncii, contribuie la identificarea cazurilor de trafic de ființe umane în scop de exploatare prin muncă.

Articolul 10 se completează cu alineatul 4) prin care este prevăzut că autoritățile administrației publice locale planifică anual resurse financiare pentru susținerea serviciilor de asistență și protecție a victimelor și potențialelor victime ale traficului de ființe umane. Această prevedere a fost inclusă, având la bază o lege, autoritățile publice locale, bazându-se pe datele statistice cu privire la numărul victimelor din anii precedenți, costurile pentru asistența acestora, pot estima și vor planifica, în limita posibilităților, careva resurse pentru asistența și protecția victimelor și potențialelor victime.

Modificări propuse la Legea nr.140 din 14.06.2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți

Pentru ca victimele traficului de copii să poată beneficia de protecție în conformitate cu prezenta lege, art. 8 “Identificarea copiilor aflați în situații de risc”, se completează cu litera j) ”copiii sînt victime ale traficului de copii.”

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect, nu este necesară modificarea altor acte normative.

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului nu presupune alocarea din bugetul de stat a resurselor financiare suplimentare.

Obiecțiile, recomandările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, concluziile acestora.

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, Proiectul a fost plasat pe paginile web ale Ministerului Justiției (directorul „Transparența decizională”, compartimentul „Consultații publice”), și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

